

Hoffmannová Jana

PETR MAREŠ*

CITATION: Mareš P., 2025, Hoffmannová Jana, „*Stylistyka*” XXXV: 249–260, <https://doi.org/10.25167/Stylistyka35.2025.13>

Jana Hoffmannová, čelná představitelka současné české lingvistiky, zejména komunikačně podložené stylistiky, se narodila 18. 11. 1950 v Praze. Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (FF UK) vystudovala obor čeština – dějepis (v roce 1975 zde získala titul PhDr.). Poté nastoupila do Ústavu pro jazyk český Československé akademie věd (ÚJČ ČSAV – nyní Akademie věd České republiky, AV ČR); s touto vědeckovýzkumnou institucí zůstává spojena během celé své odborné dráhy. Zpočátku byla pracovnící oddělení současného českého jazyka, v roce 1990 se stala členkou nově založeného oddělení pro výzkum textu a komunikace, později přejmenovaného na oddělení stylistiky a lingvistiky textu a v roce 2019 na oddělení stylistiky a sociolingvistiky. Vedle toho J. Hoffmannová patnáct let (2003–2018) vyučovala češtinu pro překladatele v Ústavu translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a realizovala i různé další vysokoškolské kurzy.

V roce 1983 byla J. Hoffmannové udělena vědecká hodnost kandidátky věd (CSc.), v roce 2002 hodnost doktorská (DrSc.). Na základě habilitačního

* <https://orcid.org/0000-0003-1457-9562>, Univerzita Karlova, Praha, petr.mares@ff.cuni.cz

řízení konaného na FF UK se stala docentkou (2005) a poté byla jmenována profesorkou (2010). V roce 2020 ocenila AV ČR J. Hoffmannovou čestnou oborovou medailí Josefa Dobrovského za zásluhy ve filologických a filozofických vědách. Krátce nato (2021) jí Opolská univerzita udělila titul doktora honoris causa (Staniszewski 2022).

Ve své neobyčejně rozsáhlé výzkumné, publikační a přednáškové činnosti (srov. Nejedly, Papcunová 2020) se J. Hoffmannová se věnuje širokému okruhu otázek z oblasti stylistiky a teorie, resp. analýzy textu a diskurzu, přičemž důsledně přihlíží ke komunikačnímu zakotvení probíraných fenoménů. Soustavnou pozornost věnuje specifice mluvenosti; s tím je spojeno zaměření na rysy dialogu a také na obecněji pojímanou dialogičnost. J. Hoffmannová se ovšem dlouhodobě zabývá takřka všemi funkčními styly a oblastmi komunikace, analyzuje běžnou každodenní verbální interakci mluvenou i psanou (včetně korespondence jak v tradiční, tak v elektronické formě), vědecké a popularizační texty, mediální komunikaci a politický diskurz, administrativní styl a institucionální komunikaci atd. Výrazně se zaměřuje na problematiku jazyka a stylu umělecké literatury. Je třeba dodat, že J. Hoffmannová klade důraz rovněž na pedagogickou a vůbec praktickou aplikaci odborných poznatků – podílela se na vzniku řady učebnic a učebních textů pro různé typy škol a také na příručkách pro veřejnost (mj. Kraus, Hoffmannová 1996).

V počátcích své vědecké dráhy se J. Hoffmannová (z podnětu Karla Hausenblase, jednoho z nejvýznamnějších českých stylistiků) nejprve zabývala reflexí jazyka a řeči v textu, a to hlavně na materiálu z publicistiky a korespondence spisovatele Karla Čapka (vedle diplomové a rigorózní práce Hoffmannová 1979a, 1979b). Volba daného tématu předznamenává její pozdější výzkumy; totéž platí pro drobnější studie o vyjadřovací kreativě a jazykové komice nebo pro analýzy struktury uměleckých textů (mj. Hoffmannová 1980).

Některé ze zmíněných publikací přímo souvisejí se zapojením J. Hoffmannové do aktivit týmu pracovníků ÚJČ orientovaného na tehdy se rozvíjející textovou lingvistiku (zkoumání probíhala v součinnosti s Centrálním jazykovědným ústavem Akademie věd NDR). V rámci této výzkumné činnosti vznikla interně publikovaná disertační práce J. Hoffmannové *Sémantické a pragmatické aspekty koherence textu* (Hoffmannová 1983). Autorka zde důkladně (a v českém kontextu průkopnický) probírá obsahovou a syntakticko-sémantickou spojitost a členění textů, zejména jejich temporální

strukturu. Zároveň klade důraz na pragmatickou rovinu textu, do níž se promítají vztahy mezi účastníky komunikace a celá komunikační situace. Textové problematice se J. Hoffmannová věnovala také v četných článcích (pojednávajících např. o konektorech, typologii textů, tzv. textových vzorcích), přičemž upozorňovala na nutnost přihlížet k zakotvení textů v komunikačních procesech (Hoffmannová 1987, 1989 aj.). Své poznatky o struktuře a fungování textů uplatnila rovněž v *Mluvnici češtiny (3): Skladba* (Daneš, Grepl, Hlavsa 1987). Zobecnění pak přinesla kolektivní příručka *Komplexní analýza komunikačního procesu a textu* (Kořenský et al. 1987; 2. vyd. Kořenský et al. 2013), která představila metodologicky propracovaný pojmoslovný aparát pro postižení průběhu a determinant verbální komunikace. Dodejme, že ve spojitosti s textovou lingvistikou J. Hoffmannová reflektovala také pozici stylu a stylistiky; poukázala na to, že styl je součástí struktury textu a jeho koherenční jednoty (Hoffmannová 1984: 68). Charakteristiky textu představují předmět zájmu J. Hoffmannové i v následujícím období; lze zmínit např. kapitolu *Gramatika textu* v *Akademické gramatice spisovné češtiny* (Šticha et al. 2013) nebo početná hesla v *Novém encyklopedickém slovníku češtiny* (Karlík, Nekula, Pleskalová 2016).

V osmdesátých letech začal ÚJČ organizovat výzkum mluvené komunikace. Tehdy se na něm J. Hoffmannová podílela dílčím způsobem (šlo např. o rozbor struktury pracovních porad), od začátku let devadesátých se ovšem na mluvenost jako modus jazyka a jako formu komunikace, specifika mluvené češtiny a (stylové) rysy mluvených textů, resp. mluvených verbálních interakcí, konverzací a dialogů výrazně soustředila. Svědčí o tom velké množství článků a řada kolektivních publikací, zpravidla podporovaných z grantových prostředků, na nichž spolupracovala hlavně s Olgou Müllerovou a rovněž se Světlou Čmejrkovou, Jiřím Zemanem i dalšími autory. Uplatňované teoretické přístupy a metody jsou přitom výrazně interdisciplinární, výzkum využívá nástroje stylistiky a textové lingvistiky, ale také lingvistické pragmatiky, analýzy diskurzu, konverzační analýzy a interakční sociolingvistiky, teorie dialogu či teorie argumentace.

První krok představovalo ukázání toho, jak mluvená čeština vypadá a jak je diferencovaná ve vazbě na různé komunikační situace (Müllerová, Hoffmannová, Schneiderová 1992). Zkoumání se pak rozvíjí v několika (navzájem ovšem spjatých) směrech. Jedna jeho větev se zaměřuje na popis prostředků mluvené češtiny, způsobů jejich užívání a výstavby mluvených textů (mj.

Čmejrková, Hoffmannová 2011; Hoffmannová, Homoláč, Mrázková 2019). K tomu se připojuje důkladná analýza rysů dialogu, jeho jednotek a typů, principů střídání replik, komunikačních strategií mluvčích, proměnlivosti témat atd. (Müllerová, Hoffmannová 1994; Hoffmannová, Müllerová 1999 aj.). J. Hoffmannová se k problematice dialogu stále vrací, nově se zabývala např. tzv. doprovodnými rozhovory, jež se pojí ke společně vykonávané činnosti (Hoffmannová 2022). Poukázala také na specifické rysy konverzace jako komunikace, v níž vystupuje do popředí fatická funkce (mj. Hoffmannová 1996, 1998a).

V dalším aspektu se badatelský zájem obrátil k rozrůznění podob mluvených projevů a dialogů, jež je podmíněno charakteristikami jeho aktérů, komunikační situací a realizovanou funkcí. Postupně tak byly na autentických příkladech analyzovány běžné rodinné a přátelské rozhovory (Hoffmannová, Müllerová, Zeman 1999), dialogy mezi občany a reprezentanty institucí (např. mezi obyvatelkami domova důchodců a jeho pracovníci nebo mezi žadateli o pomoc a ohlašovnou požáru – Hoffmannová, Müllerová 2000), či vzpomínková vyprávění seniorů (Hoffmannová, Müllerová 2007). Zvlášť soustavně byla zkoumána komunikace uplatňující se v rámci politického a mediálního diskurzu (proslovy politiků, interview, televizní debaty, talk show atd.). Po souborech dílčích příspěvků (Čmejrková, Hoffmannová 2003, 2011: 253–347) pojednala o této problematice synteticky monografie *Styl mediálních dialogů* (Čmejrková et al. 2013). Autoři usilovali o komplexní postižení rysů sledovaných rozhovorů (žánrová diferenciacie, struktura a sekvenční uspořádání, návaznosti mezi replikami, způsoby kladení otázek, komunikační strategie jednotlivých mluvčích, vyjednávání identit atd.) a o vymezení dialogického stylu konstituujícího se jako výsledek interakce mezi hovořícími partnery. J. Hoffmannová se zde soustředila na dialogy v publicistických a zábavných televizních pořadech. Příbuzné problematice se věnovala i v řadě samostatných studií (např. Hoffmannová 2004).

V rámci výzkumů mluvenosti se J. Hoffmannová zabývala mnoha různými tématy, přičemž ji speciálně zaujaly fenomény dynamické, komplexní a hraniční, rozrušující ustálené opozice. Studovala tak např. intertextové relace v mluvené komunikaci (Hoffmannová 2002a), zejména způsoby reprodukce, resp. prezentace „cizí řeči“, jak reálné, tak i potenciální (předpokládané myšlenky, „mluvení za druhého“, „vkládání do úst“) – (mj. Hoffmannová, Müllerová, Zeman 1999: 99–143; Hoffmannová, Müllerová 2007: 127–140;

Hoffmannová, Homoláč, Mrázková 2019: 142–186). Do této oblasti spadá také podrobný popis způsobů užívání výrazu *prý* jako signálu reprodukce promluvy (Hoffmannová 2008a aj.). Na intertextualitu se J. Hoffmannová opakovaně zaměřila rovněž v souvislosti s dalšími oblastmi komunikace (např. Hoffmannová 1999).

Podstatným tématem se pro J. Hoffmannovou stalo napětí mezi mluveností a psaností a vzájemné průniky mezi oběma mody jazyka. Už v roce 1992 (ve svém prvním příspěvku pro časopis *Stylistyka*) upozornila na existenci širokého přechodového pásma, v němž mluvené texty získávají některé vlastnosti textů psaných a naopak do psaných textů pronikají prvky mluvenosti (Hoffmannová 1992a). Opakovaně se věnovala analýze interview jako žánru, který se umísťuje „mezi mluveným a psaným textem” (mj. Hoffmannová 1992b; Čmejrková, Hoffmannová 2011: 323–347). Poukázala také na to, že rysy mluvenosti a psanosti se prolínají např. v žánru soukromého dopisu (Hoffmannová 2013a). Velmi soustavně pak J. Hoffmannová sleduje způsoby stylizace mluvené řeči v uměleckých textech, zejména v dílech současných českých autorů (mj. Čmejrková, Hoffmannová 2011: 349–383; Hoffmannová et al. 2016: 407–414). Tato literární stylizace je mj. spjata s masivním výskytem nespisovných jazykových prostředků, primárně užívaných právě v běžné mluvené komunikaci. V různých příspěvcích J. Hoffmannová doložila, že tendence k oslabení spisovnosti a formálnosti vyjadřování se projevuje nejen v literatuře, ale také v četných dalších oblastech veřejné komunikace, mluvené i psané (např. Hoffmannová 2008b).

Neobyčejnou důležitost získává v pracích J. Hoffmannové koncept dialogu, resp. dialogičnosti. Nejde jen o dialog jako formu mluvené interakce, je chápán také jako princip budující souvislost mezi složkami textu i mezi texty a jako obecná charakteristika lidského řečového chování, myšlení a utváření vztahů se světem. Už v roce 1992 autorka z tohoto hlediska analyzovala básnickou skladbu Viktora Dyky *Milá sedmi loupežníků* (Hoffmannová 1992c). Jako mnohostranné ověřování možností aplikace rysů dialogu při interpretaci textů a jejich vzájemných návazností je pak pojata kniha, kterou J. Hoffmannová připravila společně se svým manželem Bohuslavem Hoffmannem (Hoffmannovi 2015). Na korespondenci významných osobností minulosti i současných mladých lidí zde autoři nahlízejí jako na sled dialogických replik, anticipací a reakcí. V dramatických textech jsou sledovány nejen dialogy postav, ale také dialog s inscenátory, diváky či s kulturní tradicí a s historií. Konečně

do pole dialogu vstupuje také intertextové navazování a intermediální relace (např. komiksové adaptace literatury).

Problematika stylu prostupuje celé odborné dílo J. Hoffmannové. Soustředěně se k ní obrátila v devadesátých letech, kdy uveřejnila syntetickou příručku *Stylistika a...* (Hoffmannová 1997a). Knihu lze vnímat jako reakci na určitou problematizaci pozice stylistiky, která byla podložena rozvojem četných nových disciplín a přístupů zaměřených na výzkum užívání jazyka, textů a komunikace. Autorka přihlíží k neobyčejně rozsáhlému souboru vědeckých publikací z různých jazykových oblastí a snaží se jednak postihnout a vymezit místo stylistiky mezi novými (ale i tradičními) disciplínami, jednak poukázat na vzájemné vztahy a průniky i na fakt, že řadu otázek, které jsou nastolovány v nových rámcích, už stylistika svými nástroji řešila. V dobové situaci představovala *Stylistika a...* nesporně významný zdroj dosud obtížně dostupných informací a také podnět k novým výzkumům. Dalším zásadní prací je pak rozsáhlá *Stylistika mluvené a psané češtiny* (Hoffmannová et al. 2016), která si klade za cíl na základě propojení souhrnných výkladů a analýzy vybraných příkladů komplexně popsat stylovou podobu současných českých textů. Na rozdíl od dřívějších takto zaměřených knih, které vycházely od tradičně rozlišovaných funkčních stylů, tvoří zde rámec pro představení diferenciací stylů koncept komunikační sféry pojímané jako soubor komunikačních situací a textů příznačných pro určitý segment sociálního života a jednání. Zároveň je kladen důraz na proporční respektování psanosti a mluvenosti. J. Hoffmannová pro publikaci, jež je výsledkem jí vedeného grantového projektu, připravila kapitoly o dvou oblastech komunikace, kterými se dlouhodobě zabývá: o každodenní mluvené komunikaci a o komunikaci literární.

V reflexi problematiky stylu se J. Hoffmannová často soustřeďuje na komplikace a výzvy, které přináší vývoj komunikace v posledních desetiletích. Jde např. o zpochybnění představy stylu jako jednotícího principu textu. I když je namístě zachovat tezi o integračním působení stylu, je třeba vyrovnat se s dynamičností, heterogenností, sémantickou neuzavřeností (mnohdy spojenou s intertextualitou) či (povrchovou) neuspořádaností mnohých textů a komunikačních procesů (Hoffmannová 1995). Proto se J. Hoffmannová mj. zaměřila na kontrastní výstavbu a „stylový chaos“ postmoderních textů (Hoffmannová 1992d, 1993–1994, 1997b aj.) a uvažuje o tom, jak je třeba koncipovat stylistiku dialogů a mluvených projevů (Hoffmannová 2013b).

Další výrazně proměnlivou a dosud málo prozkoumanou oblastí jsou styly spojené s věkem mluvčích („věkové styly“) a jejich příslušností k určité sociální skupině, jež se projevuje např. užíváním slangu. J. Hoffmannová se zabývala zejména specifiky vyjadřování mladých lidí (Hoffmannová 2000a, 2000b aj.), ale též stylem seniorským (Hoffmannová 2002b).

Bibliografie J. Hoffmannové zahrnuje mnoho prací o různých druzích stylu. Zvláště v posledních desetiletích věnuje velkou pozornost rozmanitým aspektům odborného stylu a vědeckého diskurzu (Hoffmannová 2002c), nedávno též v souvislosti s přípravou tzv. Frázové banky akademické češtiny, jež zaznamenává charakteristické způsoby vyjadřování užívané v jednotlivých oddílech vědeckých článků (od úvodu po závěr) a má sloužit zejména k výuce akademického psaní (Hoffmannová 2023; Homoláč et al. 2023); J. Hoffmannová zde mj. sledovala podobu titulů daných článků. Vedle toho se ve svém výzkumu zaměřila např. na otázku, nakolik se ve vědeckých textech uplatňuje (může uplatnit) aktuální tendence k neformálnosti či kolokvializaci používaných formulací (Hoffmannová 2014). Poukázala také na stylové rysy některých zdánlivě okrajových odborných žánrů, jako je handout (Hoffmannová 2002d), „festšrift“ (Hoffmannová 2015) nebo krátký jubilejní, resp. vzpomínkový článek či nekrolog (Hoffmannová 2024a).

V rámci výzkumu stylu vyzdvihla J. Hoffmannová vedle vědeckých textů také dosud spíše opomíjené texty popularizační, jež šíří odborné poznatky mezi veřejností a zároveň se přizpůsobují potřebám a požadavkům svých adresátů a chtějí je zaujmout, ovlivnit a mnohdy také pobavit. Autorka se příznačně soustředila jednak na časopisy o historii určené mládeži (např. Hoffmannová 2019), jednak na popularizaci lingvistiky (Hoffmannová 2024b aj.).

Od devadesátých let se v rámci díla J. Hoffmannové začala rozvíjet ještě další linie výzkumu. Rychle se prosazující elektronická (digitální) komunikace, podpořená rozmachem internetu, přinesla nové způsoby užívání jazyka a utváření nových žánrů; vyznačuje se také charakteristikami, jež spadají do okruhu témat, jimiž se J. Hoffmannová dlouhodobě zabývá, jako je propojování rysů mluvenosti a psanosti, výrazná dialogičnost, vazba především na mladou generaci nebo nápadné uplatnění intertextuality. Zpočátku se J. Hoffmannová zaměřila hlavně na osobitost jazyka komunity, která se věnuje počítačovým hrám (Hoffmannová 1998b). Vedle toho v řadě příspěvků pojednala o e-mailových zprávách (Hoffmannová 2000c aj.), komunikaci na www chatu (mj. Hoffmannová, Müllerová 2006; Čmejrková, Hoffmannová 2011: 393–407),

zmíněné intertextualitě (Hoffmannová 2006a aj.) či o ekonomičnosti v internetovém vyjadřování (Hoffmannová 2013c aj.). Později se významně podílela na monografii *Míšení žánrů, stylů a diskurzů v internetové komunikaci* (Homoláč et al. 2022), jež usiluje o komplexní postižení variability, heterogenosti a hybridnosti českých internetových textů. J. Hoffmannová zde mj. popsala nově vzniklý žánr online sportovních přenosů, tedy písemných záznamů dění při sportovních utkáních, postupně vytvářených v jejich průběhu (dále mj. Hoffmannová 2021); přispěla tak též ke zviditelnění lingvistiky sportu, jež je v posledním období mezinárodně značně rozšířená, v českém prostředí.

Ve vědeckém díle J. Hoffmannové se uplatňuje mnoho výzkumných linií, takže není možné všechny v náležitě míře popsat; zmiňme ještě alespoň její dlouhodobý zájem o problematiku humoru a hry s jazykem (např. Hoffmannová 2000d, 2006b). Všechny linie se ovšem vzájemně propojují a v úhrnu vytvářejí celek, který má zásadní dosah pro rozvoj stylistiky, teorie a analýzy textu a komunikace, analýzy dialogu i dalších disciplín.

Literatura

- Čmejková S., Hoffmannová J. (eds.), 2003, *Jazyk, média, politika*, Praha: Academia.
- Čmejková S., Hoffmannová J. (eds.), 2011, *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*, Praha: Academia.
- Čmejková S. et al., 2013, *Styl mediálních dialogů*, Praha: Academia.
- Daneš F., Grepl M., Hlavsa Z. (eds.), 1987, *Mluvnice češtiny (3): Skladba*, Praha: Academia.
- [Hoffmannová] Jiříčková J., 1979a, Metařečový komentář, „*Slovo a slovesnost*“, 40, č. 2, s. 149–151.
- Hoffmannová-Jiříčková J., 1979b, Metajazyk a metařeč a jejich charakter v díle Karla Čapka, „*Slovo a slovesnost*“, 40, č. 4, s. 295–302.
- Hoffmannová J., 1980, Struktura časových významů v Hrubínově Romanci pro křídlovku, „*Slovo a slovesnost*“, 41, č. 4, s. 286–290.
- Hoffmannová J., 1983, *Sémantické a pragmatické aspekty koherence textu*, Praha: Ústav pro jazyk český ČSAV (Linguistica VI).
- Hoffmannová J., 1984, Poměr textové lingvistiky (teorie textu) ke gramatice a stylistice. – *Štylistické otázky textu*, ed. F. Ruščák, Prešov: Pedagogická fakulta v Prešove Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, s. 66–86.
- Hoffmannová J., 1987, Modelování textových typů ve vztahu ke komunikačním procesům, „*Slovo a slovesnost*“, 48, č. 2, s. 81–97.

- Hoffmannová J., 1989, Modelování textových typů ve vztahu ke komunikačním procesům 2, „*Slovo a slovesnost*”, 50, č. 3, s. 187–204.
- Hoffmannová J., 1992a, Mluvené a psané texty ve vzájemných citacích (aluzích), „*Stylistyka*”, 1, s. 67–81.
- Hoffmannová J., 1992b, Interview: mezi mluveným a psaným textem, „*Naše řeč*”, 75, č. 2, s. 57–71.
- Hoffmannová J., 1992c, Dialogická výstavba Dykovy *Milé sedmi loupežníků*, „*Česká literatura*”, 40, č. 6, s. 582–593.
- Hoffmannová J., 1992d, K charakteristice postmoderního textu, „*Slovo a slovesnost*”, 53, č. 3, s. 171–184.
- Hoffmannová J., 1993–1994, Postmoderní text a jeho kontrastní výstavba, „*Český jazyk a literatura*”, 44, č. 5–6, s. 104–112.
- Hoffmannová J., 1995, O dialogickou a intertextovou stylistiku, „*Stylistyka*”, 4, s. 246–249.
- Hoffmannová J., 1996, Fatická funkce jazyka, konverzace a její žánry, „*Slovo a slovesnost*”, 57, č. 3, s. 191–205.
- Hoffmannová J., 1997a, *Stylistika a... Současná situace stylistiky*, Praha: Trizonia.
- Hoffmannová J., 1997b, Stylový chaos a jazyková apokalypsa české postmoderní prózy. – *Od moderny k postmoderne*, ed. T. Žilka, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, s. 99–106.
- Hoffmannová J., 1998a, Ke stylu (současné) (české) konverzace. – *Jazyk a kultura vyjadřování: Milanu Jelínkovi k pětasedmdesátinám*, eds. P. Karlík, M. Krčmová, Brno: Masarykova univerzita, s. 49–55.
- Hoffmannová J., 1998b, Pařani a gamesy: Pokus o charakteristiku diskurzu počítačových her, „*Naše řeč*”, 8, č. 2–3, s. 100–111.
- Hoffmannová J., 1999, Parodie moderní či postmoderní? – *Intertextualita v postmodernom umení*, ed. T. Žilka, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, s. 43–52.
- Hoffmannová J., 2000a, Styl současných teenagerů (na pozadí úvahy o „stylech věkových”), „*Stylistyka*”, 9, s. 247–262.
- Hoffmannová J., 2000b, Jak si píší časopis mladí turisté a vodáci, „*Čeština doma a ve světě*”, 8, č. 2, s. 100–105.
- Hoffmannová J., 2000c, Rodinné mailování. – *Princípy jazyka a textu*, ed. J. Dolník, Bratislava: Univerzita Komenského, s. 154–162.
- Hoffmannová J., 2000d, Humor a politika („Zaslechli jsme v parlamentě”). – *Świat humoru*, eds. S. Gajda, D. Brzozowska, Opole: Uniwersytet Opolski, s. 228–234.
- Hoffmannová J., 2002a, Intertextualita v mluvených projevech: Úvahy o metodologii výzkumu a konceptuální soustavě, „*Stylistyka*”, 11, s. 371–381.
- Hoffmannová J., 2002b, Vyjadřování příslušníků nejstarších generací jako specifický „věkový styl”, „*Stil*” (Beograd), 1, s. 173–180.

- Hoffmannová J., 2002c, Proměny odborného stylu a vědeckého diskurzu. – *Milénium vědy a filosofie: Sborník příspěvků*, ed. J. Nosek, Praha: Filosofia, s. 171–180.
- Hoffmannová J., 2002d, Handout jako žánr: Univerzália textové výstavby vs. specifika českého úzu. – *Čeština – univerzália a specifika 4*, eds. Z. Hladká, P. Karlík, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 163–170.
- Hoffmannová J., 2004, „Mlžení“, „kusejrování“ a některé komunikační strategie českých politiků. – *Čeština – univerzália a specifika 5*, eds. Z. Hladká, P. Karlík, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 312–320.
- Hoffmannová J., 2006a, Intertextualita v současné elektronické komunikaci. – *Teorie a empirie: Bichla pro Krčmovó*, eds. T. Hoskovec, O. Šefčík, R. Sova, Brno: Masarykova univerzita, s. 163–174.
- Hoffmannová J., 2006b, Hra s jazykem a její časový rozměr. – *Hra, věda a filosofie: Sborník příspěvků*, ed. J. Nosek, Praha: Filosofia, s. 163–169.
- Hoffmannová J., 2008a, Role českého *prý/prej/pré* při vyjadřování reproduktivních a modálních významů. – *Wiener Slawistischer Almanach*, Sonderband 72, eds. B. Wiemer, V. A. Plungjan, München: Institut für slavische Philologie, s. 149–164.
- Hoffmannová J., 2008b, Jazyková neformálnost a „kolokvializace“ v českých médiích, „Jazykovědné aktuality“, 45, č. 3–4, s. 101–110.
- Hoffmannová J., 2013a, Soukromý dopis: Mezi psaným textem a mluveným dialogem: Pragmatický a stylisticko-syntaktický přístup ke korespondenci. – Z. Hladká et al., *Soukromá korespondence jako lingvistický pramen*, Brno: Masarykova univerzita, s. 153–176.
- Hoffmannová J., 2013b, Jakou cestou se ubírat ke stylistice dialogů a mluvených projevů? – *Stylistika v kontextu historie a současnosti: Docentce Evě Minářové k životnímu jubileu*, eds. K. Klímová, I. Kolářová, J. M. Tušková, Brno: Masarykova univerzita, s. 103–113.
- Hoffmannová J., 2013c, Výrazová ekonomie a procesy redukce v internetové češtině. – *Tschechisch in den Medien*, eds. H. Kusse, H. Kosourová, München: Otto Sagner, s. 11–19.
- Hoffmannová J., 2014, Stylistická profilace sféry odborné komunikace: Kolik neformálnosti snese současný český vědecký text? – *Polarity, paralely a prieniky jazykovej komunikácie*, ed. V. Patráš, Banská Bystrica: Belianum, s. 31–42.
- Hoffmannová J., 2015, Dialogicity and continuity in academic discourse (as demonstrated by the festschrift genre). – *Academic (Inter)genres: Between Texts, Contexts and Identities*, eds. A. Duszak, G. Kowalski, Frankfurt am Main et al.: Peter Lang, s. 135–152.
- Hoffmannová J., 2019, Konstruování obrazu minulosti zaměřené na dětské adresáty: Míšení stylů a žánrů, „Stylistyka“, 28, s. 143–156.

- Hoffmannová J., 2021, Emocionalita a expresivita, kritika a hodnocení v on-line sportovních přenosech a v reakcích fanoušků, „*Stylistyka*”, 30, s. 177–195.
- Hoffmannová J., 2023, K vývoji českého odborného diskurzu: Proměny struktury časopiseckých statí v průběhu osmdesáti let, „*Stylistyka*”, 32, s. 129–148.
- Hoffmannová J., 2024a, Medailony, nekrology, vzpomínkové texty (psané třemi jubilanty a o třech jubilantech), „*AUC Philologica*”, č. 1, s. 23–34.
- Hoffmannová J., 2024b, Popularizační dialog českých bohemistů s jejich čtenáři v průběhu tří čtvrtin století, „*Naše řeč*”, 107, č. 4–5, s. 225–252.
- Hoffmannová J., Müllerová O., 1999, *Dialog v češtině*, München: Otto Sagner.
- Hoffmannová J., Müllerová O., Zeman J., 1999, *Konverzace v češtině při rodinných a přátelských návštěvách*, Praha: Trizonia.
- Hoffmannová J., Müllerová O., 2000, *Jak vedeme dialog s institucemi*, Praha: Academia.
- Hoffmannová J., Müllerová O., 2006, Některé situační, strategické a textově typologické charakteristiky komunikace na WWW chatu. – E. Jandová et al., *Čeština na WWW chatu*, Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, s. 159–224.
- Hoffmannová J., Müllerová O. (eds.), 2007, *Čeština v dialogu generací*, Praha: Academia.
- Hoffmannová J. et al., 2016, *Stylistika mluvené a psané češtiny*, Praha: Academia.
- Hoffmannová J., Homoláč J., Mrázková K. (eds.), 2019, *Syntax mluvené češtiny*, Praha: Academia.
- Hoffmannovi J. a B., 2015, *Dialogické interpretace*, Praha: Karolinum.
- Homoláč J. et al., 2022, *Míšení žánrů, stylů a diskurzů v internetové komunikaci*, Praha: Academia.
- Homoláč J. et al., 2023, Akademické psaní a frázové banky, „*Slovo a slovesnost*”, 84, č. 4, s. 303–321.
- Karlík P., Nekula M., Pleskalová J. (eds.), 2016, *Nový encyklopedický slovník češtiny*, Praha: NLN.
- Kořenský J. et al., 1987, *Komplexní analýza komunikačního procesu a textu*, České Budějovice: Pedagogická fakulta.
- Kořenský J. et al., 2013, *Analýza komunikačního procesu a textu: Učební text pro výběrové semináře filologických oborů*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Kraus J., Hoffmannová J., 1996, *Písemnosti v našem životě*, Praha: Fortuna (2. vyd. 2005).
- Müllerová O., Hoffmannová J., Schneiderová E., 1992, *Mluvená čeština v autentických textech*, Jinočany: H&H.
- Müllerová O., Hoffmannová J., 1994, *Kapitoly o dialogu*, Praha: Pansofia.

- Nejedlá A., Papcunová J., 2020, Bibliografie prací Jany Hoffmannové za léta 1974–2019. – *Jak je důležité mítí styl: Pocta Janě Hoffmannové*, eds. L. Jílková, K. Mrázková, H. Özörencik, Praha: NLN, s. 497–533.
- Staniszewski G. (ed.), 2022, *Jana Hoffmannová: Doctor Honoris Causa Universitatis Opoliensis*, Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.
- Štícha F. et al., 2013, *Akademická gramatika spisovné češtiny*, Praha: Academia.

Hoffmannová Jana

The paper gives an overview of the scientific activities of the eminent Czech linguist Jana Hoffmannová, researcher at the Institute for the Czech Language of the Czech Academy of Sciences. Since the end of the 1970s Jana Hoffmannová has been mainly engaged in text linguistics and the study of verbal communication. Since the beginning of the 1990s, the spoken Czech, the style of spoken texts and the structure of dialogue have become one of the main subjects of her interest. She has published numerous papers on, for example, intertextuality in spoken communication or on the stylization of speech in literary works. Stylistic issues have been dealt with by Jana Hoffmannová in many works. She is the author of the handbook *Stylistika a...* (*Stylistics and...*, 1997), in which she describes the relationships between stylistics and other disciplines focused on text and communication. She analyzed the heterogeneity of style in contemporary literature or stylistic tendencies in academic discourse. Electronic communication is another important subject of her research.

Keywords: *stylistics, text linguistics, communication, spoken language, dialogue, electronic communication*